

EXPUNERE DE MOTIVE

LEGE

PRIVIND PARTENERIATUL DE VIAȚĂ

Analizând cerințele societății moderne și având în vedere insuficiențele reglementărilor în vigoare, **prezenta propunere legislativă are drept obiect instituirea și reglementarea parteneriatului de viață.**

Valorile și moravurile care ghidează relațiile sociale sunt într-o continuă evoluție, având un impact puternic asupra modului în care cetățenii români aleg să își organizeze viața intimă și privată. Unul din cele mai importante aspecte ale acestei vieți este întemeierea unei familii și intrarea într-o uniune liber consimțită pentru ocrotirea acesteia.

În acest context, actualizarea legislației pentru acomodarea parteneriatului de viață este necesară pentru rectificarea insuficiențelor reglementărilor în vigoare. Spre exemplu, deși căsătoria reprezintă, din punct de vedere tradițional și juridic, singura instituție care oferă cetățenilor un cadru legal propice pentru formarea și ocrotirea relațiilor de familie, analizele sociologice actuale ne arată că o parte a populației își organizează deja viața de cuplu în afara căsătoriei. Această realitate constituie consecința unor schimbări de percepție majore ale românilor referitoare la instituția căsătoriei, viața sexuală și procreare. Astfel, se observă că un procent de 3,5% din cetățenii României, alte analize sociologice sugerând chiar procente de 7-10%, trăiesc într-o formă de uniune civilă, nerecunoscută însă legal.

Subprodusul îngrijorător al acestei schimbări comportamentale este apariția unei situații de **vid legislativ** – forma de conviețuire a acestui procent din populația României se regăsește în afara incidenței legii și, deci, nu beneficiază de o serie de drepturi, precum: dreptul la protecția vieții private și a vieții de familie, dreptul la alegerea regimului care guvernează relațiile patrimoniale dintre parteneri, dreptul la moștenire al partenerului supraviețuitor, obligația de întreținere, drepturi privind asistența socială, asigurările sociale și de sănătate și drepturi în relația cu copiii.

Absența acestor drepturi se resimte și mai pregnant în contextul crizei generate de răspândirea virusul SARS-CoV2. Persoanele aflate într-o formă de conviețuire nerecunoscută de lege întâmpină dificultăți în vizitarea partenerilor de viață la spital, sunt separați în cadrul izolării sau nu beneficiază de drepturi de moștenire asupra bunurilor comune în eventualitatea în care partenerul decedează.

Totodată, acest vid legislativ **restrânge inclusiv exercitarea dreptului la viață privată** în cazul cuplurilor de același sex, contribuind la perpetuarea discriminării împotriva membrilor minorităților sexuale din România. Potrivit Constituției României, individul este liber să

dispună de el însuși cu privire la aspectele ce țin de dreptul la viață intimă, familială privată, atâta timp cât nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Mai mult, conform pct. 41 din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 534/2018, „relația pe care o are un cuplu format din persoane de același sex intră în sfera noțiunii de «viață privată», precum și a noțiunii de «viață de familie», asemenea relației stabilite într-un cuplu heterosexual, fapt ce determină **incidența protecției dreptului fundamental la viață privată și de familie (...)**” De asemenea, „persoanele de același sex, care formează cupluri stabile, au dreptul de a-și exprima personalitatea în interiorul acestor relații și de a beneficia, în timp și prin mijloacele prevăzute de lege, de o **recunoaștere legală și judiciară a drepturilor și îndatoririlor corespunzătoare.**” Astfel, în absența unui cadru legal adecvat pentru sprijinirea și ocrotirea drepturilor familiale în afara instituției căsătoriei, cuplurile de același sex nu își pot exercita pe deplin dreptul la viață privată și familială.

Astfel, noțiunea de „parteneriat de viață” își are justificarea și în **dreptul persoanei la viață familială** și respectarea și ocrotirea vieții familiale, și nu în dreptul la căsătorie, noțiunea de familie fiind „complexă, cuprinzând inclusiv raporturile de familie de fapt, distinct de relațiile de familie rezultând din căsătorie” (pct. 40 din considerentele Deciziei nr. 580/ 2016 a Curții Constituționale).

Introducerea parteneriatului de viață în Codul civil aduce de la sine și modificarea unor legi existente, care, în prezent, împiedică reflectarea realității obiective a relațiilor sociale moderne în legislația română. Astfel, pentru armonizarea legislației este obligatorie abrogarea alin. (3) al articolului 277 din Legea nr. 287/2009, potrivit căruia:

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.”

De asemenea, este necesară și modificarea Legii nr. 119/1996, privind actele de stare civilă și a art. 99 din Codul civil pentru includerea parteneriatului de viață în Registrul național de evidență a persoanelor, precum și a Legii nr.134/2010.

Amânarea sau întârzierea reglementării parteneriatului de viață aduce, de asemenea, **pagube semnificative de imagine României** în raport cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, deoarece statul român nu își îndeplinește obligația de a acorda protecție egală formelor de conviețuire recunoscute în alte state europene. Parteneriatul de viață, numit și „parteneriat civil” (în cele majoritatea statelor) sau „parteneriat înregistrat” (Austria, Danemarca), este reglementat în marea majoritate a țărilor europene: Andora, Austria, Belgia, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Islanda, Irlanda, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria. Deși decizia de a introduce parteneriatul de viață cade sub incidența reglementării naționale și nu a dreptului

europăan, **absența acestuia produce efecte nedorite pentru cetățenii europeni**, precum afectarea dreptului european la liberă circulație și ședere (decizia Curții de Justiție Europene în cazul Coman-Hamilton și decizia Curții de la Strasbourg în cazul Orlandi și alții c. Italia).

La începutul anului 2020, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a deschis cazul în care Asociația ACCEPT, reprezentând 21 de familii aparținând minorităților sexuale, deci 42 de petenți, cere României reglementarea unei forme de parteneriat civil pentru a asigura recunoașterea și protejarea prin lege a vieții lor private și de familie. În această cauză, intitulată Buhuceanu și Ciobotaru c. România, este invocat articolului 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Într-o speță asemănătoare, Oliari și alții c. Italia, CEDO decis că Italia încalcă Convenția Europeană a Drepturilor Omului, tocmai pentru că nu a adoptat legislația necesară pentru ocrotirea dreptului cuplurilor de același sex de a-și întemeia o familie. În consecință, un an mai târziu, Italia a adoptat Legea nr. 76/2016, prin care reglementează parteneriatul civil pentru persoane de același sex. Luând în considerare și hotărârea Curții de la Strasbourg în cauza Schalk și Kopf c. Austria, este limpede că adoptarea unei legi privind parteneriatul de viață ar trebui să constituie o urgență pentru România, în calitatea sa de stat membru al Consiliului Europei.

Este datoria statului român să asigure populației un cadru legal adecvat care să reflecte în mod obiectiv realitatea socială. Este datoria statului să respecte și să ocrotească drepturile cetățenilor români, rectificând reglementările ce încurajează discriminarea minorităților și împiedică deplina exercitare a drepturilor cetățenești. România va trebui să se alinieze, mai devreme sau mai târziu, standardelor de civilizație europeană. Având în vedere argumentele prezentate, adoptarea Legii privind parteneriatul de viață ar reprezenta un pas major în această direcție, dar și o necesitate legislativă pentru protejarea drepturilor cetățenilor României.

Inițiator

Ovidiu Alexandru Raetchi, Deputat PNL